

สรุปสาระสำคัญของ

เอกสารประกอบการพิจารณาหารือ เรื่องการมีส่วนร่วมของสังคม

(Social Participation)

- การมีส่วนร่วมของสังคม (Social Participation) ตามความหมายที่องค์การอนามัยโลกให้ไว้ในคู่มือเรื่อง ‘Voice, agency, empowerment - handbook on social participation for universal health coverage’ (เสียง, ผู้แทน, การสร้างพลัง – คู่มือการมีส่วนร่วมของสังคมเพื่อหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า) หมายถึง การทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน (ในที่นี้หมายถึงประชาชน ชุมชน และประชาสังคม) รวมทั้งการพิจารณาหารือ และสร้างพลังอำนาจให้กับภาคประชาชน เพื่อสร้างความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในสังคม ในการวางแผนและนโยบายด้านสุขภาพ-สุขภาวะ “การมีส่วนร่วมของสังคม” หมายถึงการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในระดับตัดสินใจเชิงนโยบาย¹
- เอกสารประกอบการพิจารณาหารือฉบับนี้ จัดทำขึ้น เพื่อเป็นข้อมูลเตรียมการพัฒนามติสมัชชาอนามัยโลก เรื่องการมีส่วนร่วมของสังคม ที่คาดว่าจะมีขึ้นในอนาคต โดยมุ่งเน้นให้ประเทศสมาชิกขยับจากหลักการ ความสำคัญเรื่องการมีส่วนร่วมของสังคม ไปสู่การปฏิบัติเรื่องนี้อย่างมีความหมาย และมุ่งพัฒนาเรื่องการมีส่วนร่วมของสังคมให้เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบและยั่งยืนมากขึ้น
- การพัฒนาให้เรื่องการมีส่วนร่วมของสังคมเป็นระบบและยั่งยืนมากขึ้น ไม่ใช่เป็นเพียงกิจกรรมเฉพาะกิจนั้น เอกสารฉบับนี้เสนอองค์ประกอบ 4 ประการคือ
 1. การลงทุนหรือจัดสรรงบประมาณด้านการมีส่วนร่วมที่เพียงพอ สม่าเสมอ และสามารถคาดการณ์ได้
 2. การพัฒนาศักยภาพของภาครัฐในการออกแบบกระบวนการและดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมอย่างมี

¹ ภาษาอังกฤษเขียนว่า “Social participation” is used in this background paper to mean working with, consulting and empowering individuals and communities for societal well-being. In the context of health policy and planning, it comprises government interaction with the population, communities and civil society in health decision-making processes.

ความหมาย รวมทั้งเอื้ออำนวยให้เกิดศักยภาพในกลุ่มผู้มีส่วนร่วม

3. การจัดการกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ เป็นประจำ ไม่ใช่เป็นเพียงกิจกรรมเฉพาะกิจ
4. การติดตามและใช้ข้อมูลเป็นประจำ เพื่อประเมินกระบวนการมีส่วนร่วมและผลของกระบวนการต่อการวางแผนนโยบายด้านสุขภาพ-สุขภาวะ

● องค์การอนามัยโลกได้ลองศึกษาและร่างกรอบการติดตามประเมินผลเรื่องการมีส่วนร่วมของสังคม² โดยมองเรื่องนี้ไว้ 4 ด้าน คือ

1. ความเป็นตัวแทน (Representativeness)

พิจารณาความหลากหลายของผู้เข้าร่วม บทบาทผู้เข้าร่วม คุณภาพของผู้เข้าร่วม และสัดส่วนของผู้เข้าร่วม

2. กรอบกฎหมาย (Legal Framework)

กฎหมายมีระบุเรื่องการมีส่วนร่วมของสังคม เช่น เรื่องพื้นที่กลางและกระบวนการมีส่วนร่วมไว้

3. ศักยภาพ (Capacity)

ทักษะด้านวิชาการ ทักษะด้านการยอมรับหรือการให้ความสำคัญกับผู้อื่น (Recognition) ทักษะด้านการสื่อสาร

4. การพัฒนาเป็นนโยบาย (Policy Uptake)

ผลที่เป็นรูปธรรมจากกระบวนการมีส่วนร่วมต่อนโยบายหรือการตัดสินใจของรัฐ หรือมีการนำผลลัพธ์เชิงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

5. ความยั่งยืน (Sustainability)

วัฒนธรรมการมีส่วนร่วม ความมุ่งมั่นทางการเมือง (political will) ทรัพยากรทั้งงบประมาณและคน การเข้าร่วมกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง

² Zero Draft Version of the Monitoring framework

- Representativeness
(diversity, clear role, quality of representativeness, proportion of stakeholders)
- Legal framework
(documented procedures and participatory space delineated in laws)
- Capacity
(technical skill, recognition skill, communication skill)
- Policy uptake
(documented impact, perceived impact, link to downlink)
- Sustainability
(history or culture, political will, resources, sustained attendance)